

Inventaris

FASTGESTELDE ARCHEOLOGISCHE ZONE

Historische stadskern van Aalst

vastgestelde archeologische zone van 19-02-2016 tot heden

ID: 11699 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11699>

Besluiten

Historische stadskern Aalst (<https://id.erfgoed.net/besluiten/5871>)

vaststellingsbesluiten: 19-02-2016 ID: 5871

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van vaststellingen vind je op [onze website](https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling) (<https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling>).

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Aalst

Deelgemeente

Aalst

Straat

Onbepaald

Locatie

Aalst (Aalst)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

817 146m²

Typologie: [stadsomwallingen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159>),
[steden](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Datering: [middeleeuwen](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227>),
[nieuwe tijd](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingskern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse

aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een

tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Aanduiding van Is de vaststelling van

Historische stadskern van Aalst

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140017>)

Aalst (Aalst)

Deze zone omvat de historische stadskern van Aalst.

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Historische stadskern van Aalst* [online],
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11699>
(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11699>) (geraadpleegd op 16 september 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld
het ons via het contactformulier (/contact?
uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11699).

**Onroenderfgoed.be is een officiële website van
de Vlaamse overheid**

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Privacyverklaring
(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)
Juridische informatie
(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

(/)

Inventaris

VASTGESTELD BOUWKUNDIG ERFGOED

Herenhuis gedateerd 1763

vastgesteld bouwkundig erfgoed van 20-06-2023 tot heden**ID:** 127994 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/127994>

Besluiten

Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Oost-Vlaanderen (https://id.erfgoed.net/besluiten/15002)

schrappingsbesluiten, vaststellingsbesluiten: 01-06-2023 ID: 15002

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van vaststellingen vind je op onze website (<https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-gevolgen-van-een-vaststelling>).

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Aalst

Deelgemeente

Aalst

Straat

Molenstraat

Locatie

Molenstraat 40, 40A-B (Aalst)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

498m²

Vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Oost-Vlaanderen (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1074875>) (vaststellingen: van 01-04-2022 tot 20-06-2023)

Kenmerkgroep 1

Typologie: herenhuisen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/188>)Datering: derde kwart 18de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1059>)Stijl: rococo (<https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen-en-culturen/9>)

Beschrijving

Dubbelhuis van vijf traveeën en drie bouwlagen onder recent lessenaarsdak; fraaie, heden gecementeerde, rococopilastergevel van 1763 met gebogen fronton over de drie middentraveeën.

Waarden

architecturale waarde

historische waarde

Aanduiding van Is de vaststelling van

Herenhuis gedateerd 1763

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/191>)

Molenstraat 40, 40A-B (Aalst)

Dubbelhuis van vijf traveeën en drie bouwlagen onder recent lessenaarsdak; fraaie, heden gecementeerde, rococopilastergevel van 1763 met gebogen fronton over de drie middentraveeën.

Andere relaties

Heeft als voorganger

Herenhuis in rococostijl van 1763

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/86334>)

Molenstraat 40, 40A-B (Aalst)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Herenhuis gedateerd 1763* [online],
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/127994>
(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/127994>) (geraadpleegd op 16 september 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld het ons via het contactformulier (/contact?)

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Privacyverklaring

(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)

Juridische informatie

(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

(/)

Inventaris

ERFGOEDOBJECT

Historische stadskern van Aalst

archeologisch geheel

ID: 140017 **URI:** <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140017>

- Aalst

Juridische gevolgen

- is aangeduid als vastgestelde archeologische zone Historische stadskern van Aalst (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11699>)

Deze vaststelling is geldig sinds 19-02-2016

Alternatieve namen

Alost

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Aalst

Deelgemeente

Aalst

Straat

Onbepaald

Locatie

Aalst (Aalst)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

817 146m²

Bewaringstoestand

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Typologie: stadsomwallingen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1159>),
steden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/1065>)

Datering: middeleeuwen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1227>),
nieuwe tijd (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1236>)

AZ-project historische stadskernen

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/1145>) (bureauonderzoek, inventarisatie: van 2010 tot 2014)

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De oudste historische kern van Aalst is gelegen op de linkeroever van de Dender, op de overgang tussen de leem- en de zandleemstreek. De middeleeuwse stad heeft zich ontwikkeld op de plaats waar een noordoostelijke uitloper van een leemrug een steilrand vormt met het alluviaal gebied van de Dender, waardoor de bedding van de rivier er zeer dicht tegen de leemrug aanleunt, en waar zich waarschijnlijk al van oudsher een belangrijke oversteekplaats bevond. Het hoogteverschil tussen de alluviale rand en het 180 m verder gelegen hoogste punt aan de noordoostzijde van de leemrug ter hoogte van de Grote Markt bedraagt 6 m. Aan de zuidzijde wordt de leemrug begrensd door de valleien van de Hoezebeek en de Siesegembeek, die na hun samenvloeiing ten noorden ervan in de Dender uitmonden. Door de uitgestrekte bebouwde oppervlakte is de oorspronkelijke microtopografie en bodemgesteldheid in de oudste stadskern niet gekend. Een klein gebied op de rechteroever maakt vanaf de 13de eeuw ook deel uit van de historische stadskern. Op het gewestplan staat de historische kern bijna volledig ingekleurd als woongebied, waarvan de helft met culturele, historische en/of esthetische waarde. Enkele kleinere gebieden zijn aangeduid als gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut en er is ook een klein parkgebied. Eén zone is ingekleurd als industriegebied, namelijk het zogeheten eiland 'Chipka', gelegen tussen de natuurlijke Dender (thans gedempt) en de huidige gekanaliseerde rivier, oorspronkelijk deel uitmakend van het voormalige castrale eiland.

Archeologische nota

De laatmiddeleeuwse stadsomwalling blijft tot op heden bewaard in de ruimtelijke structuur van de huidige stad, op linkeroever is dat de Wallenring, en laat toe de middeleeuwse stadskern perfect af te lijnen. De 16de- en 17de-eeuwse bastions maken daar een aanvulling op. De morfologie van de huidige structuur weerspiegelt goed de ontwikkeling van de prestedelijke nederzetting tot een stedelijke ruimte met een eerste omwalling in de 11de eeuw en een tweede in de 13de eeuw. De laatmiddeleeuwse fortificatie werd in de late 16de en de 17de eeuw aangevuld met bastions. De eigenlijke omwalling werd al in 1667 geslecht, maar bleef de stedelijke vorm bepalen.

Over het pre-middeleeuwse Aalst zijn weinig gegevens gekend. Een concentratie van vuurstenen werktuigen uit het finaalpaleolithicum op de rand van de Denderoever wijst op een tijdelijk kamp van jagers-verzamelaars in de periode 12.000-10.000 v. Chr. (Van Moerkerke 1983). Op enkele kleine grachtstructuren uit de metaaltijden en de Romeinse periode na is de vondst van een Gallo-Romeins brandrestengraf op de oever van de natuurlijke Dender de enige betekenisvolle vondst uit deze periode (De Groote 2000; De Groote 2013). Onderzoek heeft wel aangetoond dat de hooggelegen leemkouter al vanaf het laat-neolithicum in ontginning was en ook in de Romeinse periode als akkerland in gebruik bleef. Het tracé van de latere handelsweg Brugge-Keulen die door Aalst loopt, gaat waarschijnlijk terug op een oudere weg, die ter hoogte van de latere Brusselse poort een oversteekplaats had over de

Dender (De Groote 2010; De Groote 2013).

Binnen de 11de-eeuwse stedelijke kern zijn meerdere sporen en vondsten uit de vroege middeleeuwen gekend (De Groote 2000; De Groote 2013). Zeer belangrijk was de vondst van de restanten van houtbouw uit de tweede helft van de 5de of de eerste helft van de 6de eeuw onder de restanten van de eerste aarden stadswal op het Sint-Jozefscollege (De Groote e.a. 2010). Alle Merovingische vondsten en bewoningsresten te Aalst bevinden zich uitsluitend binnen de latere, eerste stadsomwalling. Het wijst op het belang van deze zone als ontwikkelingskern voor de latere stad en maakt duidelijk dat de Karolingische *Villa Alost*, zoals gekend uit de dubbele vermelding rond 868-869 in de eigendomslijsten van de abdij van Lobbes (Callebaut, 1983), een vroeg-Merovingische oorsprong kende. De kwaliteit van de Merovingische vondsten is eveneens opvallend, met onder meer een gouden munt (De Groote e.a. 1994), een fibula en veel importaardewerk. Dit lijkt te wijzen op een goed ontwikkelde nederzetting met een zekere status (De Groote 2013).

De weinige vondsten uit de prestedelijke perioden maken wel duidelijk dat hoe fragmentarisch ook, elke registratie van die pre- en vroegmiddeleeuwse getuigen niet enkel belangrijk is voor de reconstructie van het verste verleden in de Aalsterse regio, maar ook van groot belang is voor de reconstructie van de oorsprong en de vroegste ontwikkelingen van de stadswording van Aalst. In de eeuwenlang dichtbebouwde oudste stadskern, is het niet evident om sporen van dit verre verleden terug te vinden.

De militaire en politieke ontwikkelingen midden 11de eeuw bezorgde Aalst een nieuwe status als zetel van het bestuur van Rijks-Vlaanderen, het latere Land van Aalst, en leidden tot de bouw van de eerste stadsomwalling in de loop van de tweede helft van de 11de eeuw (na 1047-1050) (De Groote 2010). Het tracé en de afmetingen van de eerste verdedigingswal zijn dankzij het archeologisch onderzoek nagenoeg volledig te reconstrueren (De Groote 2000; De Groote 2013; De Groote e.a. 2010; De Groote & Moens 1995). Een volledige doorsnede van gracht en wal werd gerealiseerd bij de opgravingen op de zuidelijke speelplaats van het Sint-Jozefscollege in 2009. Het tracé was min of meer hoefijzervormig (*D-shaped*) en had een lengte van ongeveer 750 m, wat een omwalde oppervlakte van ongeveer 6,5 ha opleverde. De walgracht had een breedte tussen 15 en 18 m en een diepte van 3,5 tot 4 m, naargelang de topografische situatie. Op de site Sint-Jozefscollege was de ongeveer 13 m brede basis van het wallichaam nog op minstens twee plaatsen bewaard. In de vulling van de walgracht zijn resten aangetroffen die aantonen dat op de wal een weermuur in glauconiethoudende kalkzandsteen aanwezig was.

De volgende anderhalve eeuw ontwikkelt de stad zich snel, onder meer door zijn gunstige economische ligging op de kruising van de grote handelsweg Brugge-Keulen met de Dender (De Groote 2013). Het omwalde gebied werd in de loop van de 12de eeuw al gauw te klein, en rond 1200 werd een nieuwe stadsomwalling gerealiseerd (De Groote 2000; De Groote 2013; De Maeyer e.a. 2015). De tweede stadsuitleg betekende bijna een vertienvoudiging van de oppervlakte binnen de muren (van 6,5 ha tot meer dan 50 ha). De nieuwe stadswal, die ook een deel aan de rechteroever van de Dender omvatte, had een lengte van ongeveer 4 km. De wallen en grachten domineerden het uitzicht van de stad tot in de 17de eeuw. Na de inname van Aalst door de troepen van maarschalk Turenne in 1667 werden de versterkingen ontmanteld. De laatmiddeleeuwse omwalling heeft echter een stevige stempel gedrukt op de vormgeving van de stad, die tot op heden nog zeer goed in het stratenplan (en de benaming

van de straten) merkbaar is.

Vanaf dan werd de nieuw gecreëerde Grote Markt het politieke en economische centrum van de stad, met de bouw van het schepenhuis (het oudste van de Nederlanden), waar het stedelijke bestuur gevestigd was, en het (verdwenen) gravensteen, dat als bestuurlijk centrum van het Land van Aalst fungeerde (Van de Perre 2011; De Groote 2013). Economisch belangrijk werd de ontwikkeling in de 13de en vooral de 14de eeuw van de haven ter hoogte van de Werf (De Maeyer e.a. 2012). De stedelijke identiteit werd verder onderstreept door de vestiging van allerlei ambachten, zoals leerlooiers, die al vanaf de late 12de eeuw archeologisch aangetoond kunnen worden, metaalbewerkers (vanaf de 13de eeuw) en pottenbakkers (14de eeuw), en de stichting van de schuttershoven van Sint-Joris en Sint-Sebastiaan, die respectievelijk als kruisboog- en als handboogschutters een belangrijke rol speelden in de stedelijke militie (De Groote, 2013). De stichting of de verplaatsing van verschillende kloosters (karmelieten, kapucijnen, zwartzusters, wilhelmieten) binnen de muren vanaf de 15de eeuw benadrukken deze stedelijke ontwikkeling (De Groote e.a. 2011).

Door de economische crisissen en bevolkingsstagnatie vanaf de 14de/15de eeuw werd de voorziene ruimte binnen de nieuwe stedelijke omwalling nooit volledig opgevuld door bewoning (De Groote e.a. 2004). Dit gebeurde pas vanaf de industriële revolutie en de economische ontwikkelingen in de 19de eeuw. Hierdoor is het archeologische erfgoed in Aalst nog relatief goed bewaard gebleven, wat de talrijke onderzoeken van de laatste 30 jaar ten overvloede bewezen hebben.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingskern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig

infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever worden mee opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Atlas des villes de la Belgique au XVIe siècle, Jacob Van Deventer, Nationaal Geografisch Instituut, facsimile uitgegeven in 1884-1924.

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

CALLEBAUT D. 1983: De topografische groei van Aalst of hoe een Zelhof een gebastioneerde stad werd. In: *Miscellanea Archaeologica in honorem H. Roosens*, Archaeologia Belgica 255, Brussel, 227-249.

CALLEBAUT D., COOREMANS B., DE GROOTE K., DE SWAEF W., ERVYNCK A., MOENS J. & PIETERS M. 1994: *Aalst, Archeologie en Archief*, Herlevend Verleden 2, Zellik-Aalst.

COURTEAUX F. 1953: Proeve tot verklaring der wordingsgeschiedenis van Aalst, *Het Land van Aalst* 5, 190-196.

DE GROOTE K. 2000: Van prestedelijke nederzetting tot omwalde stad. Archeologie van de Aalsterse stadsontwikkeling, *Het Land van Aalst* LII-2, 234-252.

DE GROOTE K. 2000: Acht jaar stadskernonderzoek in Aalst. Problematiek en resultaten, *VOBOV-info*, 56-62.

DE GROOTE K. 2010: The contribution of archaeological sources to the research of the formation of towns. The example of Aalst, a border town in the county of Flanders. In: DE

GROOTE K., TYS D. & PIETERS M. (eds.): *Exchanging Medieval Material Culture. Studies on archaeology and history presented to Frans Verhaeghe*, Relicta Monografieën 4, Brussel, 249-266.

DE GROOTE K. 2013: De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad, *M&L* 32(1), jan.-feb. 2013, 4-32.

DE GROOTE K., MOENS J. & AMEELS V. 2010: Verzegeld door de eerste stadswal. Merovingische nederzettingssporen onder de speelplaats van het Sint-Jozefscollege te Aalst (O.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 33, 43-47.

DE GROOTE K., AMEELS V., MOENS J. & DEBONNE V. 2010: *Archeologisch onderzoek te Aalst - Sint-Jozefscollege (prov. Oost-Vlaanderen) 2009-2010*, Intern Rapport VIOE, Brussel.

DE GROOTE K., DE BUYSER F., HUYSMAN N. & MOENS J. 1994: Een 6de-eeuwse solidus uit Aalst. In: ROGGE M. & BEECKMANS L. (eds.): *Geld uit de grond. Tweeduizend jaar muntgeschiedenis in Zuid-Oost-Vlaanderen*, Zottegem, 115.

DE GROOTE K., DE MAEYER W., MOENS J., QUINTELIER K., VAN CLEVEN F., VANDEN BERGHE I. & VERNAEVE W.: Het karmelietenklooster van Aalst (prov. Oost-Vlaanderen) (1497-1797): het gebouwenbestand, de begravingen en het fysisch-antropologische onderzoek, *Relicta* 8, 83-250.

DE GROOTE K. & MOENS J. 1995: De oudste stadsversterking van Aalst (prov. Oost-Vlaanderen), *Archeologie in Vlaanderen* IV-1994 , 95-148.

DE GROOTE K., MOENS J. & ERVYNCK A. 2004: *Vlekken & kruimels. Archeologische en culinaire verkenning van een Vlaamse stad*, Aalst.

DE MAEYER W., KLINKENBORG S., VAN CAUWENBERGH S. , Taelman E. & Chérretté B. 2012: Het archeologisch onderzoek op de Werf te Aalst (Oost-Vlaanderen), *Archaeologia Mediaevalis* 35, 122-125.

DE MAEYER W., Taelman E., VAN CAUWENBERGHE S., VANHOLME N. & Chérretté B. 2015: Het archeologisch onderzoek op het Keizersplein te Aalst (O.VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 38, 102-104.

DE POTTER F. & BROECKAERT J. 1873/1875: *De geschiedenis der stad Aalst, voorgegaan van eene historische schets van 't voormalige Land van Aalst, 4 delen*, Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, zevende reeks, Gent (heruitgave: 1988, Roeselare).

GYSELING M. 1978: Inleiding tot de toponomie, vooral van Oost-Vlaanderen, *Naamkunde* 10/1-2, 1-24.

HAERS VAN DER MEULEN A. 1961: *Toponymie van Aalst tot het einde der 15de eeuw*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Katholieke Universiteit Leuven.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.

VAN DE PERRE D. 2011: De stedenbouwkundige ontwikkeling van Aalst, Ninove en Geraardsbergen tot 1500. Een vergelijkende studie, *Het Land van Aalst LXIII* (1), 39-80. (kopie)

VAN KERREBROECK A. 1939-40: *Het land en de heeren van Aalst in de XIe en XIIe eeuw*, Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijksuniversiteit Gent.

VANMOERKERKE J. 1983: Epipaleolithicum onder het Onze-Lieve-Vrouw-Hospitaal te Aalst. In: *Conspectus MCMLXXXII*, Archaeologia Belgica 253, 14-16.

VAN UYTVEN R. 1982: Stadsgeschiedenis in het Noorden en het Zuiden. In: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, deel 2, 187-253.

VERHAEGHE F. 1990: Twee zijden van één verleden. Geschiedenis en archeologie: beschouwingen omtrent theorie, methode en praktijk. In: *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de zuidelijke Nederlanden. Een archeologisch en historisch probleem. Handelingen van het 14de Internationaal Colloquium, Spa 6-8 sept. 1988*, Historische uitgaven reeks in-8, 83, Brussel, 501-559.

VERHULST A. 1999: *The rise of cities in North-Western Europe*, Cambridge.

Bron: AZ-dossier

Auteurs: De Groote, Koen (<https://id.erfgoed.net/auteurs/220>)

Datum: 2013

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Relaties

Is deel van

Aalst (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13408>)

Waarnemingen

Omvat

Bert Van Hoorickstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/980010>)

Omvat

Duivekeetstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/995379>)

Omvat

Hopmarkt (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/822>)

Omvat

Houtkaai 15 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/984571>)

Omvat

Keizersplein 33 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/982371>)

Omvat

Klapstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/980903>)

Omvat

Louis D'Haeseleerstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/979453>)

Omvat

Louis D'Haeseleerstraat (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/214451>)

Omvat

Nieuwstraat 38 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/982590>)

Omvat

Nieuwstraat 38 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/983954>)

Omvat

Opgraving Aalst Kattestraat
(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/980066>)

Omvat

Pierre Corneliskaai (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/995725>)

Omvat

Pupillensite (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingen/983701>)

Omvat

Rozemarijnstraat 2A (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingen/988551>)

Omvat

Sint Martensplein 2 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingen/980873>)

Omvat

Sint-Martinuskerk (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingen/980157>)

Omvat

Stoofstraat I (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/823>)

Is gerelateerd aan

Belfort (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/994952>)

Is gerelateerd aan

Keizersplein 33 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/984457>)

Is gerelateerd aan

Keizersplein 37 (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/988607>)

Is gerelateerd aan

Pierre Corneliskaai (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/981007>)

Is gerelateerd aan

Sint-Martinuskerk Fase VIII

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingen/994400>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Historische stadskern van Aalst* [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140017>
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140017>) (geraadpleegd op 16 september 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche?

Meld het ons via het contactformulier (</contact?uri=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140017>).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door [het agentschap Onroerend Erfgoed](https://www.onroenderfgoed.be/)
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

[Privacyverklaring](https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring).

(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)

[Juridische informatie](https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie).

(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Inventaris

UNESCO WERELDERFGOED BUFFERZONE

Schepenhuis en belfort: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone van 04-12-1999 tot heden

ID: 15000 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15000>

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van UNESCO Werelderfgoed vind je op onze website (<https://www.onroenderfgoed.be/het-goed-ligt-een-unesco-zone>).

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Aalst

Deelgemeente

Aalst

Straat

Grote Markt, Kattestraat, Kerkstraat, Klapstraat, Lange Zoutstraat, Molenstraat, Onderwijsstraat, Pontstraat, Rozemarijnstraat, Sluierstraat, Stoofstraat, Zwarte Zustersstraat

Locatie

Grote Markt, Kattestraat, Kerkstraat, Klapstraat, Lange Zoutstraat, Molenstraat, Onderwijsstraat, Pontstraat, Rozemarijnstraat, Sluierstraat, Stoofstraat, Zwarte Zustersstraat (Aalst)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

118 600m²

Typologie: belforten (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/56>), Mariabeelden (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/278>), schepenhuisen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/376>), sculpturen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/48>)

Datering: 17de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/17>), derde kwart 15de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1041>), eerste kwart 13de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1026>), eerste kwart 15de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1038>), tweede kwart 16de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1045>), vierde kwart 19de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1066>)

Stijl: gotiek (https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/4), romaans (https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/3)

Van Assche, Auguste (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/personen/4897>) (Ontwerper)

Beschrijving

Het schepenhuis met belfort van Aalst is erkend als werelderfgoed (<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/14999>). Rondom het schepenhuis en belfort werd deze bufferzone afgebakend.

Het volledige dossier (<http://whc.unesco.org/en/list/943/>) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Aanduiding van

Is de omvattende aanduiding van

Schepenhuis, belfort en Gebiedshuisje

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/44>)

Grote Markt 30 (Aalst)

Vermoedelijk het oudst bewaarde Schepenhuis der Nederlanden, opklimmend tot het eerste kwart van de 13de eeuw. Van het toenmalig gebouw blijven het basisplan en het algemeen volume grosso modo bewaard. Deels ingebouwde vierkante belforttoren met afgesnuite hoek aan westgevel van 1460. Laatgotisch Gebiedshuisje van 1543-44, met twee traveeën, één bouwlaag boven entresol en zadeldak. In- en uitgezwenkte geveltop geflankeerd door ronde zuilen.

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Schepenhuis en belfort: buffer* [online],
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15000>
(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15000>) (geraadpleegd op 16 september 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze fiche? Meld het ons via het contactformulier (</contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15000>).

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Privacyverklaring

(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)

Juridische informatie

(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)

(/)

Inventaris

ERFGOEDOBJECT

Herenhuis gedateerd 1763

bouwkundig element

ID: 191 **URI:** <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/191>

- Aalst Molenstraat 40-40A-B
- Aalst Molenstraat 40-40A-B
- [Bekijk alle beelden in de beeldbank > \(https://beeldbank.onroenderfgoed.be/images?sort=type&erfgoedobject=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/191\)](https://beeldbank.onroenderfgoed.be/images?sort=type&erfgoedobject=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/191)

Juridische gevolgen

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Herenhuis gedateerd 1763
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/127994>)
Deze vaststelling is geldig sinds 20-06-2023
- is aangeduid als beschermd monument Herenhuis gedateerd 1763
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8775>)
Deze bescherming is geldig sinds 23-10-1997
- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Herenhuis in rococostijl van 1763
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/86334>)
Deze vaststelling was geldig van 24-09-2009 tot 20-06-2023

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Aalst

Deelgemeente

Aalst

Straat

Molenstraat

Locatie

Molenstraat 40, 40A-B (Aalst)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

498m²

Bewaringstoestand

Bewaard

Erfgoedwaarde

Aanwezig

Links

BALaT KIK-IRPA (<https://balat.kikirpa.be/en/object/104099>)

Molenstraat 40, Aalst | Dit herenhuis in rococostijl staat a... | Flickr (<https://www.flickr.com/photos/erfgoed/4329008446>)

Typologie: herenhuisen (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/188>)

Datering: derde kwart 18de eeuw (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1059>)

Stijl: rococo (https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/9)

Inventarisatie bouwkundig erfgoed Aalst

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/gebeurtenissen/526>) (geografische inventarisatie: van 01-01-1975 tot 31-12-1978)

Beschrijving

Dubbelhuis van vijf traveeën en drie bouwlagen onder recent lessenaarsdak; fraaie, heden gecementeerde, rococopilastergevel van 1763 met gebogen fronton over de drie middentraveeën, in het gekorniste entablement gedateerd door middel van rocaille-ornamenten MDCCLXIII. Evenwichtige ordonnantie; geblokte pilasters, dieperliggende venstertravee, getoogde omlijsting van arduin met riemprofiel en kleine schelpsluitsteen; vlakke borstweringen met omlopende groef. Uitgewerkte schouderboogdeur van arduin met kwarthol beloop op hoge neuten gemarkeerd door een rocaillesluitsteen. In het fronton, centrale oculus tussen verzorgde reliëfmotieven die, naar verluidt, het wapen van de rederijderskamer der Catharinisten zouden voorstellen. Vrij recente winkelpuizen in de zijtraveeën .

Bron: D'HUYVETTER C., DE LONGIE B. & EEMAN M. met medewerking van LINTERS A. 1978: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5n1 (A-G), Brussel - Gent.

Auteurs: d'Huyvetter, Clio (<https://id.erfgoed.net/auteurs/33>); de Longie, Bea (<https://id.erfgoed.net/auteurs/34>); Eeman, Michèle (<https://id.erfgoed.net/auteurs/35>)

Datum: 1978

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE) (<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Aanvullende informatie

De schouderboogvormige deuromlijsting werd - vermoedelijk op het moment van de verbouwing van de gelijkvloerse verdieping tot winkelpuizen - één travee naar links, en dus centraal in de gevel, opgeschoven.

- <http://balat.kikirpa.be/object/104099> (geraadpleegd op 13/05/2015).

Auteurs: Van der Veken, Bert (<https://id.erfgoed.net/auteurs/385>)

Datum: 13-05-2015

De tekst wordt ter beschikking gesteld door: Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE)
(<https://id.erfgoed.net/auteurs/501>)

Relaties

Is deel van

Molenstraat (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/180>)

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Herenhuis gedateerd 1763* [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/191> (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/191>)
(geraadpleegd op 16 september 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze
fiche? Meld het ons via het contactformulier
/contact?
uri=https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/191.

**Onroerenderfgoed.be is een officiële website van
de Vlaamse overheid**

uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed
(<https://www.onroerenderfgoed.be/>)

Privacyverklaring
(<https://www.onroerenderfgoed.be/privacyverklaring>)
Juridische informatie
(<https://www.onroerenderfgoed.be/juridische-informatie>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

(/)

Inventaris

BESCHERMD MONUMENT

Herenhuis gedateerd 1763

beschermd monument van 23-10-1997 tot heden**ID:** 8775 **URI:** <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8775>

Besluiten

[Geografisch pakket Aalst \(https://id.erfgoed.net/besluiten/3236\)](https://id.erfgoed.net/besluiten/3236)**definitieve beschermingsbesluiten:** 23-10-1997 ID: 3236

Rechtsgevolgen

i Meer informatie over de rechtsgevolgen van beschermingen vind je op [onze website](https://www.onroenderfgoed.be/de-gevolgen-van-een-bescherming) (<https://www.onroenderfgoed.be/de-gevolgen-van-een-bescherming>).

Provincie

Oost-Vlaanderen

Gemeente

Aalst

Deelgemeente

Aalst

Straat

Molenstraat

Locatie

Molenstraat 40A-B (Aalst)

Nauwkeurigheid zone

Tot op 15m

Oppervlakte zone

220m²

Beschermingsdossiers

4.01/41002/155.1

DO001045

OO000608

Typologie: [herenhuisen](https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/188) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/erfgoedtypes/188>)

Datering: [derde kwart 18de eeuw](https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1059) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/dateringen/1059>)

Stijl: [rococo](https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen-en-culturen/9) (<https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen-en-culturen/9>)

[Project beschermingsdatabank 2013-2016](#)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/gebeurtenissen/1028>) (beschermingen: van 01-01-

2013 tot 30-06-2016)

Beschrijving

De bescherming omvat het herenhuis met een rococopilastergevel die gedateerd is met een chronogram (1763).

Waarden

Molenstraat 40 a-b is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

historische waarde

als voorbeeld van - spijs het tot winkelpui verbouwd gelijkvloers - een laatbarokke gejaartekende (1763) gevel met geblokte pilasterordonnantie, getoogde en geprofileerde vensteromlijstingen, kalkstenen schouderboogvormige deuromlijsting en centraal segmentboogfronton waarin oeil-de-boeuf en reliëfmotieven die het wapen van de rederijderskamer der Catharinisten voorstellen.

Aanduiding van Is de bescherming van

Herenhuis gedateerd 1763

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/191>)

Molenstraat 40, 40A-B (Aalst)

Dubbelhuis van vijf traveeën en drie bouwlagen onder recent lessenaarsdak; fraaie, heden gecementeerde, rococopilastergevel van 1763 met gebogen fronton over de drie middentraveeën.

Je kan deze pagina citeren als:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2026: *Herenhuis gedateerd 1763* [online],

<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8775>

(<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8775>) (geraadpleegd op 16 september 2026).

Beheerder fiche: **Agentschap Onroerend Erfgoed**

Contact

Heb je een vraag of opmerking over deze item? [Vraag het ons via het contactformulier \(/contact?uri=https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8775\).](#)

Onroenderfgoed.be is een officiële website van de Vlaamse overheid

uitgegeven door [het agentschap Onroerend Erfgoed](#) (<https://www.onroenderfgoed.be/>)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

[Privacyverklaring](#)

(<https://www.onroenderfgoed.be/privacyverklaring>)

[Juridische informatie](#)

(<https://www.onroenderfgoed.be/juridische-informatie>)